

Zakon o gospodarskih javnih službah /ZGJS/**(pristojnosti in naloge občine z uvodnimi pojasnili)****K a z a l o:**

1	Pregled pristojnosti in nalog občine po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/.....	1
1.1	Pravna podlaga	1
1.2	Pristojnosti in naloge občinskega sveta po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/.....	2
1.2.1	Akti občinskega sveta po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/.....	2
1.3	Pristojnosti in naloge župana po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/.....	3
1.3.1	Akti župana po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/	3
1.4	Pristojnosti in naloge občinske uprave po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/.....	3
1.4.1	Akti občinske uprave po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/.....	3
2	Uvodna pojasnila k pristojnostim in nalogam občine	3
2.1	Gospodarske javne službe.....	4
2.1.1	Način opravljanja lokalne gospodarske javne službe.....	4
2.1.2	Strokovno-tehnične in razvojne naloge	5
2.1.3	Javni holding.....	5
2.1.4	Oblike izvajanja gospodarskih javnih služb	5
2.1.4.1	Režijski obrat.....	6
2.1.4.2	Javni gospodarski zavod	6
2.1.4.3	Javno podjetje.....	6
2.1.4.4	Koncesionirana javna služba	7
2.1.4.4.1	Koncesijski akt	7
2.1.4.4.2	Pridobivanje koncesionarjev	7
2.1.5	Financiranje gospodarskih javnih služb.....	9
2.1.6	Varstvo uporabnikov javnih dobrin	9
	Uporabljene kratice.....	9
	Literatura	9
	Viri.....	10

1 Pregled pristojnosti in nalog občine po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/**1.1 Pravna podlaga**

tč.	predpisi, ki so podlaga za sprejem predpisa	določba	pojasnilo
1	Ustava Republike Slovenije Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a	140. člen	1
tč.	predpis		
1.1	Zakon o gospodarskih javnih službah /ZGJS/ Uradni list RS, št. 32/93, 30/98-ZZLPP0, 127/06-ZJZP, 38/10-ZUKN, 57/11- ORGJS40		2
tč.	povezani predpisi		
1.2	Zakon o lokalni samoupravi /ZLS/ Uradni list RS, št. 94/07 – UPB2, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1 in 30/18	21. člen 61. člen	1
1.3	Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem		19

evidentiranju različnih dejavnosti /ZPFOLERD-1/

Uradni list RS, št. 33/11

1.2 Pristojnosti in naloge občinskega sveta po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/

tč.	pristojnosti in naloge občinskega sveta	določba	pojasnilo
1	Z odlokom predpiše način opravljanja lokalne gospodarske javne službe.	3. člen	5, 8
2	Z odlokom predpiše izbirne lokalne gospodarske javne službe.	4. člen	7
3	Sprejme program javnega gospodarskega zavoda in javnega podjetja za obvladovanje kakovosti poslovanja.	6. člen	
4	Z odlokom lahko predpiše pogoje in način javne, posebne in podrejene rabe objektov in naprav, namenjenih za izvrševanje lokalnih gospodarskih javnih služb.	9. člen	9
5	Poveri opravljanje strokovnotehničnih, organizacijskih in razvojnih nalog na področju gospodarskih javnih služb za to usposobljeni organizaciji ali podjetju.	12. člen	10
6	Z odlokom ustavni javni holding za področje posamezne ali večih lokalnih gospodarskih javnih služb.	13. člen	11
7	Za posamezno ali več gospodarskih javnih služb ustanovi telesa za varstvo uporabnikov javnih dobrin.	14. člen	41
8	Z odlokom organizira režijski obrat kot organizacijsko enoto uprave oziroma službe lokalne skupnosti.	17. člen	13
9	Z aktom o ustanovitvi (odlokom) ustanovi javni gospodarski zavod za opravljanje ene ali več gospodarskih dejavnosti, kadar se v celoti izvajajo kot neprofitne, njihovo izvajanje pa zahteva samostojno organizacijo izven uprave lokalne skupnosti.	18. člen 20. člen	14, 15
10	Izvaja ustanoviteljske pravice v javnem gospodarskem zavodu.	21. člen	15
11	Imenuje člane upravnega odbora javnega gospodarskega zavoda.	23. člen	16
12	Ustanovi javno podjetje.	25. člen	17
13	Izvaja ustanoviteljske pravice v javnem podjetju.	26. člen	18
14	Z odlokom določi primere, ko opravljanje določene dejavnosti kot koncesionirane gospodarske javne službe ni mogoče.	29. člen	21
15	S koncesijskim aktom (odlok) določi predmet in pogoje opravljanja posamezne lokalne gospodarske javne službe.	32. člen	23
16	Na podlagi vloge o zainteresiranosti začne postopek za izdajo koncesijskega akta.	34. člen	24
17	Odloči o prisilnem odkupu koncesije.	43. člen	28
18	Odvzame koncesijo koncesionarju.	44. člen	29
19	Odloči o prevzemu koncesionirane lokalne gospodarske javne službe v režijo.	45. člen	30
20	Izda dovoljenje za prenos opravljanja koncesionirane lokalne gospodarske javne službe s koncesionarja na drugo osebo.	46. člen	31
21	Prenese opravljanje koncesionirane gospodarske javne službe s koncesionarja na drugo osebo.	47. člen	31
22	Z odlokom določi način in postopek oblikovanja cen dobrin in storitev lokalne gospodarske javne službe.	59. člen	35
23	V proračunu zagotovi sredstva za financiranje javnih dobrin lokalnih gospodarskih javnih služb, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva.	60. člen	36
24	Za financiranje lokalnih gospodarskih javnih služb lahko predpiše davek v skladu s predpisi, ki urejajo financiranje javne porabe in nalog lokalnih skupnosti.	61. člen	37
25	Odloči o dodelitvi bonov (voucherjev) uporabnikom javnih dobrin.	65. člen	28

1.2.1 Akti občinskega sveta po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/

tč.	akti občinskega sveta	določba	pojasnilo
1	Odlok o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe v občini.	3. člen	5, 8
2			

2	Odlok o lokalnih gospodarskih javnih službah v občini.	4. člen	7
3	Odlok o ustanovitvi javnega holdinga.	6. člen	
4	Odlok o ustanovitvi komisije / odbora za varstvo uporabnikov javnih dobrin.	13. člen	11
5	Odlok o organizaciji in delovnem področju režijskega obrata.	14. člen	41
6	Odlok o ustanovitvi javnega gospodarskega zavoda.	17. člen	13
7	Sklep o imenovanju člana upravnega odbora javnega gospodarskega zavoda.	18. člen 20. člen	14, 15
8	Odlok o ustanovitvi javnega podjetja.	23. člen	16
9	Odlok o predmetu in pogojih za podelitev koncesije za opravljanje lokalne gospodarske javne službe.	25. člen	17
10	Sklep o prisilnem odkupu koncesije.	32. člen	23
11	Sklep o odvzemu koncesije.	34. člen	24
12	Sklep o prevzemu koncesionirane dejavnosti v režijo.	44. člen	29
13	Sklep o dovoljenju za prenos opravljanja koncesionirane gospodarske javne službe na drugo osebo.	45. člen	30
14	Odlok o subvencioniranju cen storitev gospodarske javne službe.	46. člen	31
15	Sklep o potrditvi cene občinske javne službe.	59. člen	35
16	Odlok o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe v občini.	59. člen	35

1.3 Pristojnosti in naloge župana po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/

tč.	pristojnosti in naloge župana	določba	pojasnilo
1	Z izbranim koncesionarjem sklene koncesijsko pogodbo.	39. člen	25

1.3.1 Akti župana po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/

tč.	akti župana	določba	pojasnilo
1	Koncesijska pogodba.	39. člen	25

1.4 Pristojnosti in naloge občinske uprave po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/

tč.	pristojnosti in naloge občinske uprave	določba	pojasnilo
1	Opravlja strokovnotehnične, organizacijske in razvojne naloge na področju gospodarskih javnih služb.	11. člen	10
2	Odloči o pravici uporabnika storitev lokalne gospodarske javne službe.	16. člen	41
3	Objavi javni razpis za pridobitev koncesionarjev.	36. člen	25
4	Z upravno odločbo odloči o izbiri koncesionarja.	37. člen	25

1.4.1 Akti občinske uprave po Zakonu o gospodarskih javnih službah /ZGJS/

tč.	akti občinske uprave	določba	pojasnilo
1	Odločba o pravici uporabnika storitev lokalne gospodarske javne službe.	16. člen	41
2	Odločba o izbiri koncesionarja.	37. člen	25

2 Uvodna pojasnila k pristojnostim in nalogam občine

- 1 V skladu z določilom 140. člena **Ustave RS** spadajo v pristojnost občine tiste zadeve, ki jih lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine. V skladu z določilom 21. člena **Zakona o lokalni samoupravi /ZLS/** občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), ki jih določi s splošnim aktom občine ali so določene z zakonom. Tako občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev med drugim v okviru svojih pristojnosti ureja, upravlja in skrbi za lokalne javne službe, ki jih določi sama, in javne službe, za katere je tako določeno z zakonom (lokalne javne službe). ZLS še določa, da občina zagotavlja opravljanje lokalnih javnih služb: • neposredno v okviru občinske uprave; • z ustanavljanjem javnih zavodov in javnih podjetij; • z dajanjem javnih pooblastil ali • z vlaganjem lastnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava.

Dvoje ali več občin pa lahko zaradi gospodarnejšega in učinkovitejšega zagotavljanja javnih služb skupaj ustanovi javni zavod ali javno podjetje¹ (61. člen ZLS).

2.1 Gospodarske javne službe

- 2 Način in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb določa **Zakon o gospodarskih javnih službah /ZGJS/**. Določbe ZGJS pa se uporabljajo, če s posebnim zakonom posamezna vprašanja niso drugače urejena (10. člen ZGJS).
- 3 Z gospodarskimi javnimi službami se zagotavljajo materialne javne dobrine kot proizvodi in storitve, katerih trajno in nemoteno proizvodnje v javnem interesu zagotavlja Republika Slovenija oziroma občina ali druga lokalna skupnost zaradi zadovoljevanja javnih potreb, kadar in kolikor jih ni mogoče zagotavljati na trgu.
- 4 V skladu z določilom 3. člena ZGJS (vrste gospodarskih javnih služb) so gospodarske javne službe republiške in lokalne in so lahko obvezne in izbirne. Obvezna gospodarska javna služba se določi z zakonom.

2.1.1 Način opravljanja lokalne gospodarske javne službe

- 5 Način opravljanja lokalne gospodarske javne službe predpiše občina z odlokom tako, da je zagotovljeno njeno izvajanje v okviru funkcionalno in prostorsko zaokroženih oskrbovalnih sistemov.
- 6 Tehnični, oskrbovalni, stroškovni, organizacijski in drugi standardi ter normativi za opravljanje gospodarskih javnih služb se urejajo s predpisi pristojnih ministrov (3. člen ZGJS).
- 7 Občina lahko z odlokom predpiše, da se poleg navedenih proizvodov in storitev zagotavljajo še drugi proizvodi in storitve, ki jih ZGJS določa za gospodarske javne službe, kadar:
  - so takšne dejavnosti pogoj za izvrševanje nalog iz njene pristojnosti,
  - so takšne dejavnosti pogoj za izvrševanje gospodarskih, socialnih ali ekoloških funkcij lokalne skupnosti,
  - občina prevzame subsidiarno sanacijsko odgovornost (4. člen ZGJS).
- 8 Ne glede na način izvajanja (opravljanja) lokalne gospodarske javne službe, režim dejavnosti ureja občina. Glede na navedeno določilo 3. člena, ZGJS predvideva izdajo posebnega predpisa (z odlokom lokalne skupnosti) o načinu opravljanja, s katerim se uredijo pogoji za zagotavljanje in uporabo javnih dobrin, viri financiranja in način njihovega oblikovanja (v tem okviru tudi cenovni režim), pravice in obveznosti uporabnikov in položaj infrastrukture, namenjene izvajanju javne službe. Omenjeno izhaja iz določil 7. člena ZGJS (način opravljanja), ki določa, da se navedenim odlokom lokalne skupnosti za posamezno gospodarsko javno službo določi:
  - organizacijska in prostorska zasnova njihovega opravljanja po vrstah in številu izvajalcev (v režijskem obratu, gospodarskem javnem zavodu, javnem podjetju, na podlagi koncesije ali javnih kapitalskih vložkov),
  - vrsta in obseg javnih dobrin ter njihova prostorska razporeditev,
  - pogoji za opravljanje in uporabo javnih dobrin,
  - pravice in obveznosti uporabnikov,
  - viri financiranja gospodarskih javnih služb in način njihovega oblikovanja,
  - vrsta in obseg objektov in naprav, potrebnih za opravljanje gospodarske javne službe, ki so lastnina republiške ali lokalne skupnosti ter del njihove javne lastnine, ki je javno dobro in varstvo, ki ga uživa,
  - drugi elementi, pomembni za opravljanje in razvoj gospodarske javne službe.

---

¹ Za izvrševanje ustanoviteljskih pravic občin v skladu z aktom o ustanovitvi in statutom javnega zavoda ali javnega podjetja ter za usklajevanje odločitev občin v zvezi z zagotavljanjem javnih služb občinski sveti udeleženih občin ustanovijo skupni organ, ki ga sestavljajo župani. Akt o ustanovitvi skupnega organa mora določati njegove naloge, organizacijo dela in način sprejemanja odločitev, financiranje in delitev stroškov med občinami. Skupni organ opravlja svoje naloge v imenu in za račun občin, ki so ga ustanovile. Sedež organa je v občini, v kateri je sedež javnega zavoda ali javnega podjetja. Strokovne naloge za skupni organ opravlja občinska uprava občine, v kateri je njegov sedež.

S predpisom (odlokom) lokalne skupnosti se lahko uredijo vprašanja v zvezi z javno službo, ki so v javnem interesu, ne glede na to, v kakšni obliki se bo izvajala javna služba. Ta predpis naj bi tudi že določal, v kakšni obliki se bo izvajala javna služba. V predpisu (odloku) lokalne skupnosti se torej uredijo vsa vprašanja, ki so zaradi javnega interesa pomembna pri gospodarski javni službi - gre torej za javnopravno regulacijo javne službe.

- 9 V skladu z drugim odstavkom 9. člena ZGJS (raba objektov in naprav) lahko občina predpiše pogoje in način javne, posebne in podrejene rabe objektov in naprav, namenjenih za izvrševanje lokalnih gospodarskih javnih služb.

2.1.2 Strokovno-tehnične in razvojne naloge

- 10 Strokovnotehnične, organizacijske in razvojne naloge na področju gospodarskih javnih služb opravljajo tudi organi lokalnih skupnosti (11. člen ZGJS) in so naloge, ki se nanašajo zlasti na:

- razvoj, načrtovanje in pospeševanje gospodarskih javnih služb,
- investicijsko načrtovanje in gospodarjenje z objekti in napravami, potrebnimi za izvajanje gospodarskih javnih služb,
- postopke ustanavljanja in organiziranja javnih podjetij, javnih gospodarskih zavodov in režijskih obratov,
- postopke podeljevanja koncesij in izbire koncesionarjev,
- strokovni nadzor nad izvajalci gospodarskih javnih služb,
- financiranje gospodarskih javnih služb,
- določanje pogojev in dajanje soglasij k dovoljenjem za posege v prostor in okolje, če ti zadevajo infrastrukturne objekte in naprave gospodarskih javnih služb, če ni to kot javno pooblastilo preneseno na izvajalce gospodarskih javnih služb,
- dajanje predpisanih dovoljenj za priključitev na infrastrukturne objekte in naprave gospodarskih javnih služb, če ni to kot javno pooblastilo preneseno na izvajalce gospodarskih javnih služb.

Naloge iz navedene prve in druge alineje se lahko poveri za to usposobljeni organizaciji ali podjetju (12. člen ZGJS).

2.1.3 Javni holding

- 11 Kadar to narekujejo razlogi racionalnosti in ekonomičnosti, lahko v primerih ko gre za lokalne gospodarske javne službe, občina ustanovi javni holding za področje posamezne ali več lokalnih gospodarskih javnih služb. V tem primeru se lahko prenese v izvajanje holdingu posamezne strokovnotehnične, organizacijske in razvojne naloge, ki se nanašajo zlasti na:

- financiranje in investiranje na področju lokalnih gospodarskih javnih služb,
- ustanoviteljstvo javnih podjetij in javnih gospodarskih zavodov,
- upravljanje podjetij in zavodov, povezanih v holding, ter usklajevanje njihovih razvojnih programov,
- razvojne projekte ter strokovno in poslovno povezovanje izvajalcev lokalnih gospodarskih javnih služb.

Holding pridobiva sredstva iz:

- sredstev, ki se prenesejo nanj na podlagi lastninskega preoblikovanja in privatizacije,
- sredstev, ki jih ustvari s prodajo vrednostnih papirjev,
- sredstev, ki se ustvarijo z dobičkom javnih gospodarskih zavodov, z udeležbo v dobičku javnih podjetij, z drugimi sredstvi vlaganja kapitala in s plačili za koncesije za lokalne gospodarske javne službe,
- sredstev dotacij, donacij in posojil domačih in tujih oseb, tujih držav in mednarodnih finančnih ustanov,
- sredstev, ustvarjenih z lastnim poslovanjem,
- sredstev proračuna in drugih sredstev za financiranje lokalnih gospodarskih javnih služb (13. člen ZGJS).

2.1.4 Oblike izvajanja gospodarskih javnih služb

- 12 Občina lahko zagotovi opravljanje gospodarskih javnih služb v naslednjih oblikah:

- režijskem obratu,
- javnem gospodarskem zavodu,
- javnem podjetju in
- z dajanjem koncesij (6. člen ZGJS).

2.1.4.1 Režijski obrat

13 Občina lahko zagotovi izvajanje gospodarske javne službe v obliki režijskega obrata, kadar bi bilo zaradi majhnega obsega ali značilnosti službe neekonomično ali neracionalno ustanoviti javno podjetje ali podeliti koncesijo (6. člen ZGJS). Režijski obrat se organizira kot organizacijska enota uprave oziroma službe lokalne skupnosti. Organiziran je lahko kot samostojen ali nesamostojen režijski obrat. Organizacijo in delovno področje režijskega obrata pa določi občinski svet v okviru organizacije in delovnega področja občinske uprave na predlog župana. ZGJS izrecno določa, da režijski obrat ni pravna oseba (17. člen ZGJS).

2.1.4.2 Javni gospodarski zavod

14 V obliki javnega gospodarskega zavoda se lahko zagotovi izvajanje lokalne gospodarske javne službe, kadar gre za opravljanje ene ali več lokalnih gospodarskih javnih služb, ki jih zaradi njihove narave ni mogoče opravljati kot profitne oziroma če to ni njihov cilj (6. člen ZGJS). Občina ustanovi javni gospodarski zavod za opravljanje ene ali več gospodarskih dejavnosti, kadar se v celoti izvajajo kot neprofitne, njihovo izvajanje pa zahteva samostojno organizacijo izven uprave lokalne skupnosti (18. člen ZGJS).

15 Javni gospodarski zavod ustanovi občina z aktom o ustanovitvi, s katerim se ob statusnih lastnostih določijo tudi sredstva za ustanovitev in začetek dela zavoda, viri, način in pogoji za financiranje dela zavoda ter pravice in obveznosti ustanovitelja in zavoda (20. člen ZGJS). Poleg občine so lahko soustanovitelji javnega gospodarskega zavoda tudi druge pravne ali fizične osebe, vendar njihovi ustanoviteljski deleži skupaj ne smejo presežati 49%. Ustanovitelji javnega gospodarskega zavoda imajo vrsto pravic, zlasti pa določajo pogoje za izvajanje dejavnosti, dajejo soglasje k statutu zavoda ter k notranji organizaciji in programom dela zavoda. Ustanovitelji odločajo tudi o cenah oziroma tarifah za uporabo javnih dobrin in sprejemajo poslovno poročilo, obračune in zaključni račun gospodarskega javnega zavoda (21. člen ZGJS).

16 Javni gospodarski zavod upravlja upravni odbor, v katerega občina imenuje najmanj polovico članov, poslovanje in delo gospodarskega javnega zavoda pa vodi direktor. Slednjega imenuje in razrešuje ustanovitelji zavoda, če za to ni pooblaščen upravni odbor zavoda. Direktorja javnega zavoda imenujejo ustanovitelji za obdobje štirih let, ista oseba pa je lahko po preteku mandata ponovno imenovana. Pravice, obveznosti in odgovornosti direktorja pa ureja statut javnega gospodarskega zavoda (17. - 24. člen ZGJS).

2.1.4.3 Javno podjetje

17 Občina lahko zagotovi izvajanje lokalne gospodarske javne službe v obliki javnega podjetja, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba, gre pa za dejavnost, ki jo je mogoče opravljati profitno (6. člen). Občina lahko ustanovi javno podjetje zgolj kot podjetje v njeni lasti (25. člen). Javno podjetje se praviloma ustanovi v eni od oblik kapitalskih gospodarskih družb (družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba, komanditna delniška družba) v skladu z določili veljavnega **Zakona o gospodarskih družbah /ZGD-1/**.

18 Ustanovitelj javnega podjetja ima posebne pravice, in sicer:

- določi posebne pogoje za izvajanje dejavnosti ter zagotavljanje in uporabo javnih dobrin,
- odloča o cenah oziroma tarifah za uporabo javnih dobrin (26. člen ZGJS).

19 Na tem mestu moramo opomniti na **Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti /ZPFOLERD-1/**, ki ureja preglednost finančnih odnosov med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in javnimi podjetji ter pravnimi osebami, samostojnimi podjetniki ali podjetnicami in zasebniki ali zasebnicami, ki na podlagi

izključne ali posebne pravice ali javnega pooblastila izvajajo dejavnosti v splošnem interesu (1. člen ZPFOLERD-1).

2.1.4.4 Koncesionirana javna služba

- 20** ZGJS kot način izvajanja gospodarske javne službe predvideva tudi koncesijo. Koncesija je oblika zasebnega izvajanja javne službe. Koncesija je posebno dovoljenje in pooblastilo, ki ga da država ali lokalna skupnost bodisi osebi zasebnega bodisi javnega prava za izvajanje javne službe.
- 21** S podelitvijo koncesije nastane koncesijsko razmerje, v katerem nastopata koncedent (lokalna skupnost, ki podeli koncesijo) in koncesionar (oseba zasebnega ali javnega prava, ki izvaja javno službo). Koncesionar je lahko fizična ali pravna oseba, če izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti, ki je predmet koncesionirane gospodarske javne službe. Če zakon ne določa drugače, je lahko koncesionar tudi tuja oseba (30. člen ZGJS). Katero gospodarsko javno službo je možno opravljati na podlagi koncesije, določa zakon ali odlok lokalne skupnosti (29. člen ZGJS).
- 22** Postopek za podelitev koncesije je dokaj zapleten. Najprej mora koncedent (občina ali po njenem pooblastilu tudi njeni organi in organizacije (31. člen ZGJS)) sprejeti akt o načinu izvajanja javne službe (odlok lokalne skupnosti). V tem aktu naj bi bila že vnaprej sprejeta odločitev, da se neka gospodarska javna služba opravlja kot koncesionirana javna služba. Ta akt tudi ureja celoten režim izvajanja javne službe. V njem je opredeljen javni interes na področju določene javne službe. Ta akt torej prinaša izključno javnopravne elemente (bodočega) koncesijskega razmerja.

2.1.4.4.1 Koncesijski akt

- 23** Aktu o načinu izvajanja javne službe v primeru, da se je lokalna skupnost odločila za koncesijo, sledi koncesijski akt (odlok lokalne skupnosti), s katerim se ustanovi koncesija. S tem aktom se določi predmet in pogoje opravljanja gospodarske javne službe za posamezno koncesijo. S koncesijskim aktom se lahko da koncesionarju javno pooblastilo, če tako določa zakon (32. člen ZGJS). Koncesijski akt vsebuje:
- dejavnost ali zadeve, ki so predmet gospodarske javne službe,
  - območje izvajanja gospodarske javne službe, uporabnike ter razmerja do uporabnikov,
  - pogoje, ki jih mora izpolnjevati koncesionar,
  - morebitna javna pooblastila koncesionarju,
  - splošne pogoje za izvajanje gospodarske javne službe in za uporabo javnih dobrin, ki se z njo zagotavljajo,
  - vrsto in obseg monopola ali način njegovega preprečevanja,
  - začetek in čas trajanja koncesije,
  - vire financiranja gospodarske javne službe,
  - način plačila koncesionarja ali način plačila odškodnine za izvrševanje gospodarske javne službe oziroma varščine,
  - nadzor nad izvajanjem gospodarske javne službe,
  - prenehanje koncesijskega razmerja,
  - organ, ki opravi izbor koncesionarja,
  - organ, pooblaščen za sklenitev koncesijske pogodbe,
  - druge sestavine, potrebne za določitev in izvajanje gospodarske javne službe (33. člen ZGJS).
- 24** Če oseba zasebnega prava z vlogo, naslovljeno na koncedenta (lokalno skupnost), izrazi zainteresiranost za opravljanje določene dejavnosti kot koncesionirane gospodarske javne službe, mora koncedent v roku 60 dni od dneva, ko je vlogo prejel, pričeti postopek za izdajo koncesijskega akta, razen v primerih:
- če je koncedent koncesijo že podelil v skladu z zakonom,
  - če odlok lokalne skupnosti določa drug način izvajanja gospodarske javne službe.

Navedena vloga pa mora vsebovati vse elemente, potrebne za določitev vsebine koncesijskega akta (34. člen).

2.1.4.4.2 Pridobivanje koncesionarjev

- 25** Pogoje, ki jih mora izpolnjevati koncesionar, so podlaga za kasnejši javni razpis, s katerim koncedent pridobi koncesionarja. Podlaga za javni razpis je koncesijski akt, s katerim se določita tudi oblika in postopek javnega razpisa. Javni razpis se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije (36. člen ZGJS). O izbiri koncesionarja odloči koncedent z upravno odločbo (37. člen ZGJS). Z izbranim koncesionarjem sklene koncedent koncesijsko pogodbo v pisni obliki. S koncesijsko pogodbo koncedent in koncesionar uredita medsebojna razmerja v zvezi z opravljanjem koncesionirane gospodarske javne službe. Bistvene sestavine koncesijske pogodbe se nanašajo na način in roke plačil morebitne varščine, razmerja v zvezi s sredstvi, ki jih vloži koncedent, dolžnost koncesionarja poročati koncedentu o vseh dejstvih in pojavih, ki utegnejo vplivati na izvajanje javne službe, način finančnega in strokovnega nadzora, pogodbene sankcije in način spreminjanja koncesijske pogodbe (39. člen ZGJS). O morebitnem sporu med koncedentom in koncesionarjem odloča redno sodišče (40. člen ZGJS). Na tem mestu moramo opomniti, da je v letu 2011 Državni zbor RS sprejel avtentično razlago 40. člena Zakona o gospodarskih javnih službah /ZGJS/, s katero je določil, da reševanje sporov med koncedentom in koncesionarjem v zvezi z izvajanjem koncesijske pogodbe spada v izključno sodno pristojnost.
- 26** Koncesijsko razmerje preneha:
- s prenehanjem koncesijske pogodbe,
  - z odkupom koncesije,
  - z odvzemom koncesije in
  - s prevzemom koncesionirane gospodarske javne službe v režijo (41. člen ZGJS).
- 27** Koncesijska pogodba preneha po preteku časa, za katerega je bila sklenjena, z odpovedjo, če je bila sklenjena za nedoločen čas, ali z razdrtjem. Razlogi in pogoji za razdrtje, odpovedni rok in druge medsebojne pravice in obveznosti ob odpovedi ali razdrtju pogodbe se določijo v koncesijski pogodbi (42. člen ZGJS).
- 28** Z odkupom koncesije preneha koncesijsko razmerje tako, da koncesionar preneha opravljati javno službo, ki je predmet koncesije, koncedent pa v določenem obsegu prevzame objekte in naprave, ki jih je koncesionar zgradil ali drugače pridobil za namen izvajanja koncesionirane gospodarske javne službe. Odkup koncesije je možen samo, če je izrecno predviden v koncesijskem aktu ali v koncesijski pogodbi, s katero se določijo tudi način, obseg in pogoji odkupa. Zakon pa dopušča tudi možnost prisilnega odkupa koncesije. Ob prisilnem odkupu koncesije pa je koncedent dolžan plačati koncesionarju odškodnino, ki se določa po predpisih o razlastitvi (43. člen ZGJS).
- 29** Pri odvzemu koncesije lahko koncedent odvzame koncesionarju koncesijo, če le ta ne začne z opravljanjem koncesionirane gospodarske javne službe v za to določenem roku ali če je v javnem interesu, da se dejavnost preneha izvajati kot gospodarska javna služba ali kot koncesionirana gospodarska javna služba. Pogoji za odvzem koncesije se določijo v koncesijskem aktu ali v koncesijski pogodbi. V primeru odvzema koncesije je koncedent dolžan koncesionarju plačati odškodnino, ki se določa po predpisih o razlastitvi (44. člen ZGJS).
- 30** Pod pogoji in na način, določenimi v koncesijskem aktu ali v koncesijski pogodbi, lahko koncedent prevzame koncesionirano gospodarsko javno službo v režijo (45. člen ZGJS).
- 31** ZGJS določa, da lahko koncesionar prenese opravljanje koncesionirane gospodarske javne službe na drugo osebo. Slednje je mogoče samo, če je prenos predviden v koncesijski pogodbi v predvidenem obsegu. V nasprotnem primeru je prenos možen samo z dovoljenjem koncedenta (46. člen ZGJS). Koncedent pa lahko v celoti ali delno prenese opravljanje koncesionirane gospodarske javne službe samo v primerih, določenih z ZGJS ali zaradi razlogov, določenih v koncesijski pogodbi, drugače pa samo s soglasjem koncesionarja (47. člen ZGJS).
- 32** ZGJS pozna tudi obvezno koncesijo, kadar gre za določeno dejavnost, ki se opravlja kot gospodarska javna služba, opravljajo pa jo osebe zasebnega prava kot obvezen del svoje dejavnosti. Obvezna koncesija se izvajalcu naloži z upravno odločbo, za njeno opravljanje pa koncedent in koncesionar skleneta koncesijsko pogodbo (48. člen ZGJS).
- 33** Koncesionar mora opravljati koncesionirano gospodarsko javno službo v okviru objektivnih možnosti tudi ob nepredvidljivih okoliščinah, nastalih zaradi višje sile. V tem primeru ima koncesionar pravico zahtevati od koncedenta povračilo stroškov, ki so nastali zaradi opravljanja koncesionirane gospodarske javne službe v nepredvidljivih okoliščinah (49. člen ZGJS).

- 34 Koncesionar je v skladu z zakonom odgovoren za škodo, ki jo pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem javne službe povzročijo pri njem zaposleni ljudje uporabnikom ali drugim osebam. Uporabnikom ali drugim osebam odgovarja subsidiarno za koncesionarja tudi koncedent, če s koncesijsko pogodbo ni dogovorjena drugačna vrsta odgovornosti (53. člen ZGJS).

2.1.5 Financiranje gospodarskih javnih služb

- 35 Gospodarske javne službe naj bi se načeloma financirale z zaračunavanjem storitev, ki jih plačujejo uporabniki javnih dobrin na podlagi vnaprej določenih tarif, taks, nadomestil ali povračil. Cene proizvoda ali storitve se oblikujejo in določajo na način in po postopku, ki ga določa zakon ali na njegovi podlagi sprejet podzakonski predpis ali odlok lokalne skupnosti. Cene se lahko določijo diferencirano po kategorijah uporabnikov in količini porabljenih ali nujenih javnih dobrinah ter rednosti njihove uporabe. Cene se lahko tudi subvencionirajo, pri čemer se z aktom, s katerim se določi subvencioniranje, določita tudi višina in vir subvencij. Tudi subvencije so lahko diferencirane po kategorijah uporabnikov in količini porabljenih ali nujenih javnih dobrinah (59. člen ZGJS).
- 36 Gospodarske javne službe, s katerimi se zagotavljajo javne dobrine, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva, se financirajo iz sredstev proračuna (60. člen ZGJS).
- 37 Poleg navedenega pa lahko lokalna skupnost za financiranje lokalnih gospodarskih javnih služb predpiše tudi davek v skladu s predpisi, ki urejajo financiranje javne porabe in nalog lokalnih skupnosti (61. člen ZGJS).
- 38 Lokalna skupnost pa lahko daje uporabnikom javnih dobrin bone (voucher), s katerimi na podlagi lastne izbire plačujejo javne dobrine (65. člen ZGJS).
- 39 Vsi izvajalci gospodarskih javnih služb morajo voditi računovodstvo v skladu z računovodskimi standardi tako, da je možen stalen nadzor nad finančnim poslovanjem izvajalcev gospodarskih javnih služb. Izvajalci, ki imajo status pravne osebe, morajo imeti revidirane letne računovodske izkaze v skladu z zakonom. Pri reviziji se ugotavljajo zlasti namenskost, učinkovitost in racionalnost uporabe proračunskih sredstev.

2.1.6 Varstvo uporabnikov javnih dobrin

- 40 Za posamezno ali več gospodarskih javnih služb ustanovijo lokalne skupnosti telesa za varstvo uporabnikov javnih dobrin. Omenjena telesa sestavljajo predstavniki uporabnikov javnih dobrin (14. člen). Telesa dajejo pripombe in predloge v zvezi z izvajanjem gospodarskih javnih služb pristojnim organom lokalne skupnosti, ki so jih dolžni o svojih stališčih in ukrepih obvestiti. Sestavo, delovno področje ter podrobnejše pravice telesa za varstvo uporabnikov javnih dobrin določi akt o njegovi ustanovitvi, s katerim se določi tudi organ, ki opravlja zanj administrativno strokovna opravila (15. člen).
- 41 Uporabnik storitev javne službe lahko v primeru kršitve dolžnosti sklenitve pogodbe s strani izvajalca gospodarske javne službe od pristojnega organa lokalne skupnosti zahteva izdajo odločbe, s katero naj ta odloči o njegovi pravici, za katero meni, da je kršena, in naloži izvajalcu ustrezno ravnanje (16. člen).

Uporabljene kratice

- Ustava RS - Ustava Republike Slovenije /Ustava RS/ (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).
- ZGJS - Zakon o gospodarskih javnih službah /ZGJS/ (Uradni list RS, št. 32/93, 30/98-ZZLPPO, 127/06-ZJZP, 38/10-ZUKN in 57/11- ORGJS40).

Literatura

- Brezovnik, B. (2008) Izvajanje javnih služb in javno-zasebno partnerstvo (Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila Maribor).

Viri

Ustava Republike Slovenije /Ustava RS/ (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

Zakon o gospodarskih javnih službah /ZGJS/ (Uradni list RS, št. 32/93, 30/98-ZZLPPO, 127/06-ZJZP, 38/10-ZUKN in 57/11- ORGJS40).